

Planificació d'Àrees Rurals i de Muntanya

Codi: 104263

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2503710 Geografia, Medi Ambient i Planificació Territorial	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Albert Pelachs Mañosa

Correu electrònic: albert.pelachs@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu accedir-hi des d'aquest [enllaç](#). Per consultar l'idioma us caldrà introduir el CODI de l'assignatura. Tingueu en compte que la informació és provisional fins a 30 de novembre de 2023.

Prerequisits

Tenir bona predisposició a caminar, i sobretot gaudir-ne com a base per conèixer un territori.

Saber llegir amb una bona comprensió lectora i escriure en llengua catalana i/o castellana amb fluïdesa, construccions gramaticals clares i sense faltes d'ortografia.

Poder comprendre un text en una llengua estrangera (preferiblement anglès o francès).

Objectius

- Descriure i interpretar els principals processos físics i socioeconòmics que es donen en el medi muntà. Aproximació a escala planetària, regional i local, amb especial èmfasi en exemples d'aquesta darrera escala d'estudi.
- Conèixer l'evolució del paisatge pirinenc, així com les claus de la seva transformació.
- Identificar i analitzar els principals riscos naturals que afecten a les àrees de muntanya.
- Reconèixer els modes de vida de les societats rurals i de muntanya, així com els seus trets culturals i identitaris principals.
- Realitzar treball de camp i adquirir coneixement directe del territori.
- Explicar les relacions territorials de manera integrada (general/específic; local/global; les interrelacions amb el medi; amb la dimensió històrica; i amb la realitat social, política, econòmica i cultural).
- Mostrar comprensió espacial dels fenòmens històrics, econòmics, culturals i socials.
- Adquirir habilitats per a treballar en grup amb una correcta gestió de la documentació.
- Utilitzar la informació geogràfica com a instrument d'interpretació del territori.

Competències

- Aplicar eines de gestió del territori, del medi ambient i de les polítiques urbanes a la planificació territorial i ambiental.
- Generar propostes innovadores i competitives en l'activitat professional.
- Introduir els aspectes teòrics i aplicats de les principals polítiques territorials, ambientals i urbanes en la pràctica professional.
- Treballar de manera cooperativa en equips multidisciplinaris.

Resultats d'aprenentatge

1. Conèixer els instruments específics per a la gestió dels territoris de muntanya i les àrees litorals.
2. Generar propostes innovadores i competitives en l'activitat professional.
3. Treballar de manera cooperativa en equips multidisciplinaris.
4. Utilitzar mètodes i instruments per a la gestió integrada de les àrees rurals i litorals.

Continguts

INTRODUCCIÓ

- Concepte de muntanya
- Les muntanyes del món

EL MEDI FÍSIC

- Origen i estructura de les muntanyes
- Processos externs relacionats amb el clima i amb la gravetat
- Condicions ambientals de les zones de muntanya: l'adaptació de la vegetació al medi montà

EL MEDI HUMÀ

- Dinàmiques socioeconòmiques a la muntanya
- La construcció del paisatge a la muntanya
- Ordenació dels espais de muntanya

ELS RISCOS NATURALS

- Perills naturals a la muntanya: Tipus, distribució, freqüència i grau de perillositat.
- La mitigació del risc: Exposició i vulnerabilitat.
- Estudis de casos concrets que han tingut afectació a la població relacionats amb allaus, inundacions, desprendiments, esllavissades i corrents d'arrossegalls (debris flow).

ESTUDI D'UN CAS PRÀCTIC

- Descripció i anàlisi d'un estudi de cas que tingui relació amb el medi físic i humà de les àrees de muntanya o els seus riscos associats.

En aquesta assignatura es tindrà en compte la perspectiva de gènere en els aspectes següents:

- No permetre un ús sexista del llenguatge a les contribucions orals i escrites de l'alumnat.
- Posar a la bibliografia els noms complets dels autors i autores, en comptes de només la inicial.

Metodologia

La metodologia d'aquesta assignatura es fonamenta en el desplegament de continguts a partir d'una sortida de camp, de caràcter obligatori, de cinc dies complets de durada i que tindrà lloc a principis de curs. Previ a la sortida caldrà llegir i comprendre una sèrie de textos introductoris, que alhora seran complementats amb una classe preparatòria. A començament de l'assignatura el professorat explicarà el protocol de mesures i bones pràctiques de les sortides de camp. Posteriorment, es faran d'altres activitats formatives que consistiran en

classes magistrals (poques), tutories personalitzades, i treball autònom, tal com; estudi de textos especialitzats, redacció d'un informe de la sortida, així com un treball en grup que s'haurà de presentar oralment.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	15	0,6	1, 2, 3, 4
Sortida de camp	45	1,8	1, 2, 3, 4
Tipus: Supervisades			
Tutories	15	0,6	1, 2, 3, 4
Tipus: Autònomes			
Elaboració i presentació de treballs	45	1,8	1, 2, 3, 4
Estudi i treball personal	15	0,6	1, 2, 3, 4

Avaluació

- L'examen teòric és individual.
- Els Treball de curs ha de ser de caràcter col·lectiu (màxim 3 persones) i consisteix en l'elaboració d'un treball de curs relacionat amb algun dels temes tractats durant la sortida de camp, treball que s'haurà de presentar oralment a l'aula.
- El treball relacionat amb la sortida de camp també serà de caràcter col·lectiu i consisteix en la redacció d'un informe a partir dels apunts presos durant la sortida de camp.
- Les presentacions dels treballs i l'examen teòric es duran a terme a final de curs en una o més sessions (en funció del nombre de grups a exposar).
- Només tindrà opció de recuperació l'examen teòric.
- L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 1/3 parts de les activitats d'avaluació.
- En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Recordem que es considera "còpia" un treball que reproduïx tot o gran part del treball d'un/a altre/a company/a. "Plagi" és el fet de presentar tot o part d'un text d'un autor com a propi, sense citar les fonts, siguin en paper o en format digital.

Vegeu documentació de la UAB sobre "plagi" a:

http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html

- En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

- La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries. En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, assegurant que tot l'estudiantat hi pot accedir.

- Aquesta assignatura/mòdul no preveu el sistema d'avaluació única.

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen teòric	35%	1,5	0,06	1, 4
Informe de la sortida de camp	20%	5,5	0,22	1, 2, 3, 4
Treball de curs	45%	8	0,32	1, 2, 3, 4

Bibliografia

- ALDOMÀ, Ignasi; Mòdol, Josep Ramon; Morell, Ramon (2022). Atlas del món rural 2022 : despoblament o revitalització? Lleida,
- ARCA, Associació Catalana de Municipis, Associació de Micropobles de Catalunya.
- BART, François; CASSE-CASTELLS, Marie-Claude; DEBARBIEUX, Bernard; VEYRET, Yvette. (2001). Les montagnes. Discours et enjeux géographiques. París: Sedes
- BARRY, Roger G. (2001). Mountain weather & climate. London: Routledge
- BLANCHARD, Raoul; VILA, Pau (1925). "Assaig de geografia de la muntanya". A: VILA, Pau (1978). Aspectes de geografia de Catalunya. Barcelona: Curial, p. 27-168
- COLÓN DÍAZ, Manuel (1998). Montaña y karst mediterráneo. Especificidad, antropización y gestión ambiental. Cadis: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Cádiz
- DEBARBIEUX, Bernard (1995). Tourisme et montagne. París: Economica
- DELGADO VIÑAS, Carmen; PLAZA GUTIÉRREZ, Juan Ignacio (eds.) (2012). Territorio y paisaje en las montañas españolas. Estructuras y dinámicas espaciales. Santander: Ediciones de Librería Estvdio
- DOMINGO, Montserrat [coord.] (2000). Geopirineos, Espacios Naturales y Geología Pirenaica, Monografías de Enseñanza de las Ciencias de la Tierra, núm. 2, Serie Itinerarios, Libro Guía de la Excursión, Enseñanza de las Ciencias de la Tierra. Girona
- DD.AA. (1981). Supervivencia de la montaña. Actas del coloquio hispano-francés sobre áreas de montaña. Madrid: Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación
- DD.AA. (1993). Mab-6 Alt Pirineu (Urgellet-Baridà). Síntesis del programa. Madrid: Ministerio de Obras Públicas y Transportes
- DD.AA. (2002). "Géopolitique en montagnes". Hérodote. Révue de géographie et de géopolitique [París], 107
- FOLCH, Ramon (1995). Biosfera, volum 9 (Tundra i insularitat). Barcelona: Enciclopèdia Catalana, pp. 191-324
- GARCÍA-RUIZ, Jose María [ed.] (1990). Geoecología de las áreas de montaña. Logroño: Geoforma
- GENERALITAT DE CATALUNYA (2022). Cap a una nova llei de muntanya. Barcelona, https://territori.gencat.cat/ca/06_territori_i_urbanisme/politica_de_muntanya/cap-a-una-nova-llei-de-muntanya/
- GÓMEZ ORTIZ, Antonio (1991). "Fundamentos físicos en la ordenación del territorio. La aportación de la geografía física. El ejemplo de la montaña". A: Primer Congrés Català de Geografia. II Ponències. Barcelona: Publicacions de la Societat Catalana de Geografia, p. 85-97
- GORRÍA, Jesús (1990). El Pirineo como espacio frontera. Saragossa: Gobierno de Aragón
- LASANTA, Teodoro (1989). Evolución reciente de la agricultura de montaña: El Pirineo aragonés. Logroño: Geoforma.

MARTÍNEZ DE PISÓN, Eduardo (2000). Cuadernos de montaña. Madrid: Temas de Hoy

MARTÍNEZ DE PISÓN, Eduardo (2000). El territorio del leopardo. Madrid: Desnivel

MARTÍNEZ DE PISÓN, Eduardo (2002). El alto Pirineo. Saragossa: Biblioteca Aragonesa de Cultura

MARTÍNEZ DE PISÓN, E.; ÁLVARO, S. (2000). El sentimiento de la montaña. Doscientos años de soledad. Madrid: Desnivel

McNEILL, John R. (2004). El mundo de las montañas en el Mediterráneo. Barcelona: Editorial Mediterrània

MESSERLI, Bruno; IVES, Jack D. [eds.] (1999). Les montagnes dans le monde. Une priorité pour un développement durable. Grenoble: Glénat

PALAU PUIGVERT, Jordi (2020). Rewilding Iberia: explorando el potencial de la renaturalización en España. Barcelona: Lynx.

PRICE, Martin F.; BYERS, Alton C.; FRIEND, Donald A.; KOHLER, Thomas; PRICE, Larry W. (2013). Mountain Geography. Berkeley: University of California Press

RECLUS, Elisée (1998). La montaña. Salamanca: Amarú (original de 1873)

ROUGIER, Henri; WACKERMANN, Gabriel; MOTTET, Geneviève (2001). Géographie des montagnes. París: Ellipses

ROUGERIE, Jean Paul (1990). Montagnes sacrées, montagnes mythiques. París: Armand Colin

ROUX, G. (1990). Les montagnes dans la biosphère. París: Fayard

SABARTÉS, Josep Maria (1998). Població i territori a l'Alt Pirineu català. Anàlisi demogràfica de les comarques de l'Alt Urgell, Alta Ribagorça, Cerdanya, Pallars Jussà, Pallars Sobirà i Vall d'Aran. Tremp: Garsineu

SACAREAU, Isabelle (2003). La montagne. Une approche géographique. París: Belin

SOLÉ SABARÍS, Lluís (1951). Los Pirineos; el medio y el hombre. Barcelona: Martín [traducció al català a l'editorial Garsineu, Tremp, 2004]

SORRE, Max (1956). Les Pyrénées. París: Armand Colin

TULLA I PUJOL, Antoni Francesc (1993). Procés de transformació agrària en àrees rurals de muntanya. Barcelona: Institut Cartogràfic de Catalunya

VEYRET, Yvette [coord.] (1998). Les montagnes. Discours et enjeux géographiques. París: Sedes

VIERS, Georges (1973). Los Pirineos. Vilassar de Mar: Oikos-tau

VIGO I BONADA, Josep (1976). L'alta muntanya catalana. Flora i vegetació. Granollers: Montblanc- Martín

VIOLANT Y SIMORRA, Ramon (1949). El Pirineo español. Vidas, usos, costumbres, creencias y tradiciones de una cultura milenaria que desaparece. Madrid: Plus-Ultra (reedició a l'editorial Altafulla, Barcelona, 1985-86)

WACKERMANN, Gabriel [ed.] (2001). Montagnes et civilisations montagnardes. París: Ellipses

Programari

Programari d'office i programes de cartografia del Grau i disponibles a l'aula d'informàtica